

ΓΝΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΥΡΗ

"Ο,τι γενναῖο, ἀψηλὸ ἢ ἀγαθὸ καὶ τίμιον ἔχει μέσα του τὸ Ἔθνος, ὁ Σουρὴς ὄχι πὺν οὐσιματικά δὲν πάει νὰ τὸ ξετάσῃ, μὰ καθαυτὸ τοῦ λείπουνε τὰ κάρδια νὰ τὸ ἀΐ. Βλέπει, κρίνει, συλλογιέται μὲ τὸ νοῦ, μὲ τὰ μυαλά, μὲ τὰ μέσα τοῦ ὄχλου, καταλαβαίνει ὅσα κι ἀφτός, δείχνει τὴν ἴδια τὴν ἀντίληψη σὲ ὅλα... Ἐγινε ποιητὴς τοῦ ὄχλου, δὲν εἶπα τοῦ λαοῦ.

Ὁ Σουρὴς, λέει, ἔχει μόνο φίλους, ὀχιτοὺς δὲν ἔχει. Ἐγὼ πάλε θαρρῶ πὺς ἀπὸ ἴσια ἴσια τοῦ λείπει, γὰρ ὀχιτοὺς. Τοὺς φίλους, παρακαλῶ, τί θὰ τοὺς κάμῃς; Σὰν ἔχεις ὀχιτοὺς, τότες, ναί, καὶ σημαίνουνε οἱ φίλοι. Νὰ τὸ καλοστοχαστῇς μάλιστα, ἔχεις φίλους, θὶαν ἔχῃς ὀχιτοὺς... Καταντᾷ ὡς κ' ἡ καλοσύνη σὺνὰ ἓνα εἶδος ἀναμελιά. Θαρρῶ πὺς ἄλλη ὄψη τῆς ἀναμελιάς τοῦ Σουρῆ θάναί κ' ἡ καλοσύνη του. Ὅποιος μὲ δύναμη δὲ μισᾷ — μίσος ἐννοῶ γιὰ τίς ἰδέες — ἀδύνατο νὰ γαπήσῃ μὲ δύναμη.

Ὁ Σουρὴς ποιητὴς δὲν εἶναι. Κάνει στίχους, ἀπὸ ποίηση δὲ νοιώθει. Μονότονος καὶ πολύχορδος. Ἡ στίχα ὅμως παντοῦ λείπει.

Μήτε τὴ δημοτικὴ βοήθησε μήτε τὴν καθαρεύουσα· κι ἂν ἀλήθεια ρεζίλεψε τὴ μιὰ, ρεζίλεψε καὶ τὴν ἄλλη, ὅπως τόφερεν ἡ ρέμα κάθε φορὰ. Στὸ βάθος τῆς ψυχῆς του ὁ Σουρὴς βαστᾷ γιὰ τὴν καθαρεύουσα, ἔκαμε στὴν καθαρεύουσα στίχους ἀντάξιους τοῦ Σούτιου. Τὴ δημοτικὴ τὴ βάζει μόνο γιὰ τὰ χυδαία λογιῶν, σὰ νὰ μὴν εἶτανε τάχα χυδαία κ' ἡ καθαρεύουσα του. Λοιπὸν ἔβλαψε τὴ δημοτικὴ. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τέτοιους φίλους! Τί θγαίνει ὁ μὴς; Βγαίνει πὺν ὁ Σουρὴς ἄφησε τὰ πράματα κατὰ πῶς τὰ βρῆκε· ὅλο τὸ ἔργο του τώρα μᾶς ἔρχεται σὰν ἀνώφελο.

Τὸ πὺν ἀπίστευτο, τὸ πὺν παράξενο, τὸ πὺν περιεργό, τὸ πὺν κομικὸ, ἢ σὰ θέτε, τὸ πὺν τραγικὸ, εἶναι πὺν ὅσο ἐστὶν ὁ ποιητὴς κι ἂν προκηρύχτηκε, κι ἂν ψηφίστηκε, κι ἂν προβιβάστηκε ὁ Σουρὴς, ναί, τὸ πὺν ἀξιοθάμιστο, τὸ μοναδικό, εἶναι πὺν ὁ Σουρὴς δὲ διαβάζεται! Δὲ διαβάζεται ὁ Σουρὴς· διαβάζεται ὁ Ρωμῆος. Διαβάζεται ὁ Ρωμῆος τὴ μέρα πὺν θγαίνει καὶ πὺν τὸν ἀγοράζουνε. Τῆς περασμένης εβδομάδας ὁ Ρωμῆος πᾶει, χάθηκε, τέλειωσε, σβήστηκε, κανεὶς πὺν δὲν τὸν ξέρει. Δηλαδή, διαβάζεται ὁ Σουρὴς ὅπως διαβάζεται φημεριδογράφος· δὲ διαβάζεται ὅπως διαβάζεται ποιητής.

Δὲ θέλουμε νὰ χαλάσουμε τοῦ ὄχλου τὸ κέφι. Τὸ κάρδι κατὰ τὴ γήκαμε νὰ ποῦμε; Μήπως γυρέβουμε νὰ κατεβάσουμε τὸ Σουρῆ ἀπὸ τὸν ἀψηλὸ θρόνο τῆς κοινῆς γνώμης; Τίποτα! Γυρέβουμε μόνο καὶ μόνο νὰ δείξουμε ποιοὶ σήμερα στὴν Ἑλλάδα εἶναι οἱ ἀκατανόητοι, ἀγαπημένοι, τιμημένοι, ποιοὺς ἀκοῦνε καὶ ποιοὶ κυβερνοῦνε τὸ ἔθνος. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς, ὁ Σουρὴς. Δὲν εἶναι ὁ μόνος.

ΨΥΧΑΡΗΣ (Ρόδα καὶ Μήλα 1903. Τόμος Ε'. μέρος Α').

Ἡ ποίησις τοῦ Σουρῆ (ἐμμετρος πεζολογία).

Ὁ Σουρὴς εἶναι ποιητικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς πεζοποιΐας.

ΡΟΥΓΗΣ (Ἔργα. Τόμος VII. Ἐπίμετρο.)

Ὁ Σουρὴς: φάμπρικα στίχων γιὰ εὐκολὸ ξεπούλημα καὶ μὲ ὑλικά νοθεμένα.

ΝΟΥΜΑΣ (Χρονιὰ 1915—φύλλο 572.)

Οἱ στίχοι τοῦ Θεοδοσίου ἔχουν τὴν ἴδια χάρη ποῦχουν κ' οἱ στίχοι τοῦ Σουρῆ, μὰ καὶ κάποιο νόημα, ἐνῶ οἱ στίχοι τοῦ Σουρῆ εἶναι ὁλωςδιόλου ἀνόητοι, δὲ λένε τίποτα.

Τὸν εἶπαν Ἀριστοφάνη οἱ ἐφημερίδες τὸ Σουρῆ. Ἀριστοφάνης, βέβαια, εἶναι, κι Ἀριστοφάνης τοῦ Πηγαδιώτῃ μάλιστα. Ἄν θέλετε πέστε τον κι Ἀριστοφάνη ἀρχαῖο, μὰ μεταφρασμένο ἀπὸ τὸ Δημητράκουλο.

ΝΟΥΜΑΣ (Χρονιὰ 1905—φύλλο 132.)

"ΜΗ Μ' ΑΓΓΙΖΕΙΣ,"

Στοὺς κάμπούς, στὰ περβόλια, σὶ ἀκροπόταμα — ὅπου κι ἂν βρεῖς κι ἂν πᾶς ν' ἀνθολογήσεις — θὰ βρεῖς λουλούδια μύρια καὶ εὐωδιάζονε· Μὰ ἔνα μονάχα ἂν τύχει ν' ἀπαντήσῃς ἓνα ξεχωριστὸ μὲς σὶ ἄλλα λούλουδα, Λέει: Μή μ' ἀγγίσεις!

Δέχεται νότο καὶ βοριά πὺν ἀλύπητα τὰ φύλλα του χτυπᾷ καὶ τ' ἀνθοκλάδια. κι ἀπόμονο φτυρώνει κι ἀκατάδεχτο σιρῶς κήρυς, σὶς πλαγιές καὶ σὶς λαγκάδια. Τὴν παγωνιά ἀψηφάει καὶ τὸ δροσόπαιγο αὐγὲς καὶ βράδια.

Μὰ καθὼς νοιώσει χέρι ἀνθρώπου ν' ἄρχειται καὶν πεταλούδας ἀγγίγμα σιμά του, μαζεύεται, φέρνει τὰ φύλλα μέσα του, κρύβει τίς χάρες του, τὴν εὐωδίαν του· ἔτσι ἅμα νοιώσει πεταλούδας πέρασμα μπρὸς σὶς κλαδιά του.

Τέτοιο λουλούδι, ἐσὺ καρδιά μου, εἰσάριαιες. Σὲ μπρὸς καὶ βοριάδες δὲ λυγίζεις. Μὰ ὅποιος κι ἂν τύχει ν' ἄρχει ἐσὲ γυρέβοντας Κλείνεσαι: καὶ τοῦ γνέφεις «Μή μ' ἀγγίξεις», Τέτοιο φυτό παράξενο κι ἀλλόκοτο μονάχη ἀνθίζεις!

Σύρα Αὐγούστος 1919

ΛΑΥΡΑΣ

ΣΤΟΝ ΑΞΕΧΑΣΤΟ ΜΟΥ!

Δὲν τὸν χωράει ὁ νοῦς, δὲν τὸν χωράει ἡ σκέψη Τὸν τρομερὸ χαρακτηριστικὸ σου χωρισμό, Καὶ λαχταράει ἡ γιοχὴ καρδιά μου νὰ πιστέψῃ Σὲ θαῦμα, σ' ἓναν ξαγνικὸ σου γυρισμό.

Ἀχ! ὄχι θαῦμα, μοναχὰ μιὰ ἀλλοφροσύνη Σὲ ξαναφέρνει ξάφνου μπρὸς μου ζωντανό, Μέσα σὶ στί μου τὴν γλυκεῖα φωνή σου χύνει: Ὁ Νοῦς μου... καὶ πὺν στίμι γύρω εἶναι ἀδειανό... Γεννάκης τοῦ 1912, Ἀθήνα ΣΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΔΥΝΟΣ